

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

6 Edocet in testes assumi sexta parentes.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

frater, &c. Sed si alium habeo patrem, alium socerum, numerofius se charitas protenderet: in qua universi fideles & sapientes studentes continuè perseverent per gratiam eius, qui est benedictus in sæcula sæculorum. Amen.

QVÆSTIO VI

Nunc queritur, quibus accusantibus, vel testificantibus, conjugatorum conjunctio dirimenda sit.

C. I. ¶ *Confanguiet tantum, vel si progenies defecerit, antiqua & veraces propinquitates in synodo computentur.*

De his ita decrevit Fabianus Papa.

Confanguiet 4 extraneorum nullus accuset, vel confanguietatem in synodo computet: sed propinquus, ad quorum notitiam pertinet, id est, pater, mater, frater, soror, patruus, avunculus, amita, matrem, & eorum procreatio. Si autem progenies tota defecerit, ab antiquioribus & veracioribus, quibus eadem propinquitas nota sit, Episcopus canonicè perquirat: & si inventa fuerit propinquitas, separetur.

C. II. PALEA.

[Cælestini Papæ decretum ecclesie Florentinæ missum.]

Videtur nobis, quod d secunda, quam contra prohibitionem ecclesie duxit, non sit uxor, etiam si primam non habet desponsatam. Nam quod contra interdictum & ordinem ecclesie factum est, tanquam inordinatum, & rati non haberi tam divine, quam humane legis proclamata auctoritas. Quia igitur ea, quam inordinate superduis prohibitionem renitente, uxor non est, cogendus est eam recipere, quam juravit & desponsavit, & ex ea prolem genuit: ut iuramenti religio non vilipendatur, & fides ad invicem promissa seruetur, & proles in cultu Dei nutritur, & educetur, & alii exinde occasione pejerandi, & de aliis decipiendi assumere non valeant. Quod autem parentes, fratres, & cognati utriusque sexus in testificationem suorum ad matrimonium coniungendum vel dirimendum admittantur tam antiqua consuetudine, quam legibus approbatur. Ideo enim maxime parentes, & si defuerint parentes, proximiores admittuntur, quoniam unusquisque suam genealogiam & cum testibus, & charis, tum etiam ex recitatione majorum scire laborat. Qui enim melius recipi debent, quam illi, qui melius sunt, & quorum est interesse, ita ut, si non interfuerint, & consensum non adhibuerint, secundum leges, nullum sit matrimonium: Quod vero legitur [e pater non recipitur in causa filii, nec filius in causa patris] in criminalibus causis & contractibus verum est: in matrimonio vero coniungendo & disjungendo, ex ipsius conjugii prerogativa, & quia favorabilis res est, congruè recipiuntur.

¶ Hæc Palea deest in plerisque vetustis exemplaribus. Habentur tamen, qui matrimonium accusant, cap. 3. ex Clemente III. abbas Longino, Florentino Episcopo, alias ecclesie Florentinæ: indeque, & ex aliis manifestè est emendata, vetus aliquot & addita, & subiecta.

C. III. ¶ *Qui iurando propinquitates firmare debeant.*

Item Virbanus Papa Richardo a Genensibus Episcopo.

Notificamus tibi, ut postquam tres, aut duo ex propinquieribus jam defunctæ uxoris ejus, qui accusatur, vel viva, hanc propinquitatem iurejurando firmaverint, vel tres aut duo ex antiquioribus Genensibus, quibus hæc propinquitas nota est, qui bonæ famæ, & veracis testimonii sint, remoto amore, timore, pretio, & omni malo studio, supradicto modo confanguietatem firmaverint, sine omni mora conjugia dissolvantur. Quod si propinqui, aut extranei verbis tantum propinquitatem testantur, & iuramento probare vel noluerint, vel nequiverint, conjugium nullatenus dissolvatur: sed competentis poenitentia propter infamiam, vel peccati maculam (si forte in hac re contraxerint aliquam) injungatur.

C. IV. ¶ *Sua confessioni relinquuntur, quorum incestum nullus iurejurando affirmat.*

Item ex concilio Urbani Papæ habito in Apulia.

Si duo, vel tres viri confanguietatem iurejurando firmaverint, vel ipsimet forte confessi fuerint, conjugia dissolvantur. Si verò neutrum contigerit, Episcopi eos per baptismum, per fidem, per iudicium Christi in vera obedientia obtestentur, quatenus palam faciant, utrum se (sicut est fama) confanguietatem recognoscant, si negaverint, sibiipsis relinquendi sunt: ita tamen, ut si aliud in conscientia habeant, se à liminibus ecclesie, à corpore & sanguine Domini, à fidelium communione noverint segregatos, atque infames effectos, donec ab incestu facinore desinant. Si se Episcoporum iudicio segregaverint, si juvenes sunt, alia matrimonia contrahere non prohibeantur.

2 pars. Ecce quibus accusantibus vel testificantibus confanguietatum conjunctiones sunt dirimenda. Cujusmodi vero iuramentum ab accusatore sit exigendum, ex Romano ordine I habetur. Est autem huiusmodi.

1 ¶ Ordine.] Ceteri collectores citant non, ex ordine: sed, ex concilio Romano sub Gregorio III. Ex quibus collectibus, & vetustis Gratiani exemplaribus nonnulla sunt emendata in hoc, & in sequentibus capitulis.

C. V. ¶ *Iuramentum accusatoris.*

In ista e parentela illa, quam dicunt esse inter illum N. & istam ejus conjugem N. quidquid inde scis, & audisti à tuis vicinis, aut à tuis propinquis antiquioribus, quod tu per nullum ingenium, nec propter timorem, nec propter amorem, aut per fraudem, aut ejus confanguietatem celabis Episcopo tuo, aut ejus missum, cui hoc inquirere jussit, quandoque te ex hoc interrogaverit. Sic te Deus adjuvet, & ista sanctorum reliquit.

C. VI. ¶ *Iuramentum testium.*

Illud è sacramentum, quod iste juravit de illa parentela, que inter illum N. & ejus conjugem N. computatur, quod tu illud observabis, in quantum scis, aut audisti. Sic te Deus adjuvet.

3 pars. Hoc iuramentum non est separationis, sed synodale, institutum ab Eutychiano Papa.

C. VII. ¶ *Synodale iuramentum.*

Episcopus è in synodo residens post congruam allocationem septem ex plebe ipsius parochia, vel eo am-

a al. Cypriano. b Sentent. 4. dist. 41. l. 1. v. part. 9. cap. 33. Panorm. lib. 7. cap. 85. c In codice pervetusto ex Eugenio II. d Sentent. ibid. l. v. p. 9. c. 12. e Polyc. l. 6. tit. 4. Anselm. l. 101. c. 7. 4. Burch. l. 7. c. 25. l. v. p. 9. c. 61. Panorm. l. 7. cap. 86. f al. propter. g al. propter. h al. stud. i Burch. l. 7. c. 26. l. v. p. 9. c. 62. Panorm. l. 7. c. 87. k Polyc. l. 6. tit. 4. Anselm. l. 6. c. 132. Burch. l. 1. c. 91. 92. 93.

plius prout viderit expedire, maturiores, honestiores, atque veraciores viros in medium debet evocare, & alatis sanctorum pignoribus unumquemque illorum tali sacramento constringat. Amodo in antea quidquid noverit, aut audivit, aut postmodum inquisiturus es, quod contra Dei voluntatem, & rectam Christianitatem in parochia factum sit, aut futurum erit, si in diebus tuis evenierit, tantum ut ad tuam cognitionem quocumque modo perveniat, si scis, aut tibi fuerit indicatum synodalem causam esse, & ad ministerium Episcopi pertinere, quod tu nec propter amorem, nec propter timorem, nec propter avaritiam, nec propter parentelam ullatenus celes Episcopum, aut ejus missum, cui hoc inquirere iusserit, quando cum te ex hoc interrogaverit. Sic te Deus adjuvet, & illa sanctorum reliquia. Illud 1 sacramentum, quod iste juraverit de synodali causa, quod tu illud ex te ita observabis, in quantum scis, aut audivit, aut ab hac die in antea inquisiturus es. Sic te Deus adjuvet, &c.

1 ¶ Illud Burchardus legit, illud. & ante hac verba proponit hanc fabricam, Juramentum ceterorum.

4 pars. Ab hoc juramento illud sumptum est, principio paululum derivato. Porro de juramento separationis Innocentius Papa II scribit Orthoni Lucensi Episcopo, dicens.

C. VIII. ¶ Juramentum illorum, qui consanguinitatem probant.

DE parentela illa, unde nos consulere voluisti, pro qua etiam est ad nostram audientiam appellatum, aliorum fratrum scripta suscepimus, qui utique causam ipsam diverso modo narrabant. Et primo quidem tam in gradibus, quam in nominibus personarum discordasse: postmodum vero in altero eorum computatores ejusdem parentelae dicuntur convenisse. Ceterum in hujusmodi casibus summopere consideranda est qualitas personarum, quae aliquid contra quoslibet asserere velint: quae etiam in iurandum praestare debent, quod neque gratia, neque pretio, vel timore, vel odio alicujus hoc dicunt contra eos, de quibus agitur: sed potius, quia credant ita verum esse, & ita se a suis antecessoribus audivisse. In quibus omnibus non debet aliqua varietas, vel contrarietas inveniri.

5 pars. Qui vero separantur ab invicem, hujusmodi juramentum praestabunt b.

C. IX. ¶ Juramentum separationis.

AB e isto die in antea, quod tu per nullum ingenium te sociabis huic tuae consanguineae, i N. cum qua contra legem, & rectam Christianitatem adulterium & incestum perpetrasti, nec in conjugio, nec in adulterio illam tibi sociabis, nec cum illa ad unam mensam manducabis & bibes, aut sub uno tecto manebis: nisi forte in ecclesia, aut in alio publico loco, ubi nulla mala suspicio possit esse, & ibi coram testibus idoneis pro certa necessitate pariter colloquimini: nec aliam conjugem accipies, nisi forte post perfectam poenitentiam tibi licentia data fuerit ab Episcopo tuo, aut ejus missis. Sic te Deus adjuvet, & illa sanctorum reliquia.

1 ¶ Consanguineae] Qua sequuntur usque ad versum, perpetrasti, addita sunt ex Burchardo & Ivone, utem, alia nonnulla. 6 pars. Occasione vero consanguinitatis uxorem suam dimittere, & aliam ducere non licet, nisi causa primum probata fuerit.

C. X. ¶ Nisi coram ecclesia consanguinitate probata uxorem dimittere non licet.

Unde Alexander Papa II. Gualtero de Monasterio d.

Mulierum & relatione cognovimus, te propria

a al primum. b al praestabant. c Poly. l. 6. tit. 4. Anselm. lib. 10. cap. 75. Burch. l. 7. cap. 27. l. 100 p. 9. cap. 63. Pamorm. lib. 7. cap. 33. d al. Monasterio. e l. 100 part. 9. c. 37. Pamorm. l. 7. s. 2.

velle abicere uxorem, & adherere alteri, praetendentes confanguinitatis occasionem. Videt A. postolica auctoritate interdicendo mandamus tibi, ut hanc equam nunc habes uxorem, nullatenus praetextibus dimittere, vel aliam ducere, donec Episcoporum & religiosorum consilium causam istam examinaverit.

7 pars. Recepturus vero eam, quam injuste dimisit, non jurabit.

C. XI. ¶ Reconciliationis juramentum.

AB isto die in antea istam conjugem tuam N. quam injuste dimiseras, ita tenebis, sicut per rectum iustitiam suam debet habere conjugem, in dilectione, & debita disciplina: ne eam per illum malum ingenium a te separabis, nec ea vivente aliam accipies. Sic te Deus adjuvet, &c.

Quod autem unius testimonio conjugia apud quosdam dirimuntur, nulla ratione ratum habetur. Cum enim Dominus dicitur: b [Omne verbum stabit in ore duorum vel trium iustorum.] Item cum in illiusdem concilio, cap. 20. dicitur: [Omni controversia, quae de ecclesiasticis rebus sit, solvenda divinae legem sub duobus vel tribus iustis terminetur.] Dominus dicitur: c [non unus sit contra alicuius d., sed in ore duorum vel trium iustorum sit verbum bonum.] Item cum alibi dicitur: [nullus 2 persona e quae tum libet exercitate testimonio aliquid credatur.] evidenter apparet, unius assertione conjugia non esse dirimenda.

1 ¶ Contra alium] In Deuteronomio haec adduntur, quod quid illud peccati & facinoris fuerit. In Evangelio autem sunt tantummodo sequentia, ut in ore duorum, &c.

2 ¶ Nullius persona] In codice Theodosiano, lib. 11. tit. 4. leguntur haec verba, & nunc manifeste sancimus, nec unius omnino testis responso audiri, etiam si praedictae civitatis honore praesulgeat. quorum similia recitantur ab Ivone, p. 16. c. 104. Et Gratianus supr. q. 2. in princ. hanc eandem sententiam attulit.

QUESTIO VII

QVod autem queratur, si illi, qui de incestu nascuntur, filii reputentur, Augustinus in libro Quaestionum super Leviticum, cap. seu qu. 76. determinat, ita dicens.

C. I. ¶ Non appellatio filii, quia de incestu nascuntur.

QVid est [Quicumque i dormierit g cum cognata sua, sine filijs morietur.] cum filii ex huiusmodi conjunctionibus & ante nati sint, hodieque nascuntur? An hoc intelligendum est lege Dei constitutum, ut quicumque ex eis nati fuerint, non deputentur filii, id est, nulli parentibus iure succedant.

1 ¶ Quicumque dormierit cum cognata sua] Haec verba non sunt hic apud beatum Augustinum, sed initio ipsius questionis 76.

QUESTIO VIII

DE his vero, qui ignorantem conjuncti sunt, in quo gradus consanguinitatis vel affinitatis ex dispensatione recipi relinquuntur, Gregorius in Regulo definit, dicens.

¶ In Polycarpo citatur ex Gregorio in Decreti.

C. I. ¶ Non separantur, qui infra septimam generationem ignorantem copulantur.

DE h gradibus vero cognationum, qui infra septi-

a Poly. ibid. Burch. l. 9. c. 31. l. 100 p. 3. cap. 27. Pamorm. l. 7. c. 41. b Deut. 17. c Deut. 19. Matth. 23. d ad ab quem. e c. quast. 2. in princ. supr. f Burchardus l. 10. cap. 17. l. 100 part. 9. c. 37. Pamorm. l. 7. c. 43. g Levit. 20. h Poly. l. 6. tit. 4.

